

c/. Zachęty do zachowywania przymierza: **stuchania głosu Pana, czynienia wszystkiego, co On nakazał**, zawarte są w obu fragmentach (należy porównać Jr 11, 4b z Wj 15,26a oraz Jr 11,4c z Wj 15,26b).

d/. **Wzmianka o karach**, przewidzianych na wypadek złamania przymierza, występuje także w obu tekstach, choć w odmiennej szacie literackiej: Jr 11,3b. 4a odpowiada Wj 15,26c. O identycznej wymowie zdań, zawierających informacje o karze, świadczy wyraźnie Księga Powtórzonego Prawa (28,1–69): błogosławieństwa i przekleństwa związane są ze **stuchaniem** bądź **niesłuchaniem** głosu Pana (28,1,15), słów przymierza (28,29): Taka sama sekwencja słów hebrajskich «אִם-שָׁמַעַתְּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיכֶם» jest w Wj 15,26; Pwt 15,5; 28,1,15; Za 6,15⁴⁷⁸. O oddaleniu choroby w nagrodę za **stuchanie** głosu Bożego Anioła mówi Wj 23,20–26; o karze choroby zaś – 2 Krn 21,12–15⁴⁷⁹.

Szczególnie należy podkreślić właśnie obecność przestrogi o karze już w Wj 1–18. Niezauważenie tego elementu, jakże ważnego składnika traktatów przymierzy starożytnych, wydaje się być głównym powodem interpretowania mowy Jeremiaszowej (11,1–8) jako nawiązania do przymierza synajskiego, w związku z którym Bóg nie tylko mówił obszernie o karach, ale i karał.

Autor Księgi Kapłańskiej (10,1) na przykład, relacjonując wydarzenia, które nastąpiły w czasie pobytu Izraela u podnóża Synaju, gdy Bóg nadawał szczegółowe przepisy przymierza tam zawartego, wspomina karę śmierci na Nadaba i Abihu za posłuszenie się przez nich w kulcie ogniem innym, niż nakazany. Autor Księgi Liczb, opisując historię drogi spod Synaju, wspomina karę spalenia części obozu przez Boga w odpowiedzi na szemranie Izraelitów przeciw Niemu (11,1–3), karę zapadnięcia się pod ziemię, sprowadzoną na zgraję Koracha (16,31–35).

Księga Wyjścia 1–18 natomiast ukazuje odmienną reakcję Boga na szemranie⁴⁸⁰ i niedowierzanie – Bóg w tym pierwszym okresie związku ze swym ludem okazywał wyrozumiałość dla jego nieporadnych pierwszych kroków na drodze życia z Nim, ani razu nie zesał nań kary.

Tym niemniej Bóg przestrzegał, pouczał, dawał czas na opamiętanie, na przyswojenie przez wybrany Lud tego, czego On od niego oczekiwał jako jego prawodawca i władca.

Przedstawione zestawienie porównawcze ukazuje, że Pan poprzez Proroka Jeremiasza (Jr 11,1–8) wskazał na elementy przymierza, ukryte w perykopach Księgi Wyjścia. Elementy te zawarł zarówno w objawieniach poprzedzających wyprowadzenie Izraela z Egiptu, jak i w tym, które nastąpiło

⁴⁷⁸ Szukano w *BibleWorks 6.0*, dając rozkaz dla WTM: אִם * שָׁמַעַתְּ * 2 קוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיכֶם.

⁴⁷⁹ Szukano w *BibleWorks 6.0* słów: מִחֲלָה lub מִחֲלָה.

⁴⁸⁰ Szerzej o «szemraniu» zobacz: B. Zbroja, *Biblijne «szemranie»*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 58 (2005), s. 32: w Księdze Wyjścia Bożą odpowiedzią na szemranie Izraelitów nie jest zesłanie na nich kary, lecz udzielenie im tego, czego brak był przyczyną takiej ich reakcji.